Ahi Evran Universitesi
Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

http://kefad.ahievran.edu.tr

Joaquín Rodrigo'nun Cinco Sonatas de Castilla Piyano Sonatlarının Form, Armonik, Teknik ve Müzikal Açılardan Benzer ve Farklı Yönlerinin İncelenmesi

Tuğba Çağlak Eker
Nezihe Şentürk

DOI:10.29299/kefad.2018.19.03.013 Makale Bilgileri

Yükleme:23/02/2018 Düzeltme:12/09/2018 Kabul: 06/10/2018

Özet

Birinci Dünya Savaşı'nın sanat üzerinde, romantizmin abartılı yapısının reddedilerek, gerçeklik, açıklık, yalınlık, arınma gibi kavramların ön plana çıkarıldığı bir etkisi olduğu bilinmektedir. Bu düşünceler 1920'lerde neo-klasik hareketin ortaya çıkmasına sağlamıştır. Fransa'daki neo-klasik hareket, zengin bir müzik kültürüne sahip olan İspanya'daki bestecileri de etkilemiş ve İspanya'nın gerilemesine tepki niteliğinde entelektüel bir hareket olarak ortaya çıkan, yazar ve şairlerden oluşan *Generacion del '98*'in müzikteki yansıması, bestecilerin yeni bir kompozisyon stili oluşturmasına yol açmıştır. Neo-klasizmi kendi kültürlerine uyarlayarak casticismo akımını yaratan ve sürdüren 98 Kuşağı bestecileri, kendilerinden sonra gelen kuşağı etkileyerek, *Generacion del '27* isimli bir grubun oluşmasına yol açmıştır. 1920'li yıllarda kendini gösteren bu grubun bir üyesi de, milliyetçi duygularının yansıması olarak İspanyol müziği elementleri ile modern besteleme tekniklerini kullanarak bestelediği eserleri ile neocasticismo stilinin temsilcisi olan Joaquín Rodrigo'dur. Yaşamı süresince çok sayıda eser üreten Joaquín Rodrigo, tanınmış gitar eserlerinin yanında, piyano için yazmış olduğu eserlerle de dikkat çekmektedir. Ancak alanyazın incelendiğinde piyano eğitiminde önemli bir yere sahip olduğu düşünülen piyano eserlerinin yeterince tanınmadığı söylenebilir. Bu bağlamda çalışmanın amacı Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* eserini inceleyerek, eserlerin birbirleri ile benzer ve farklı yönlerini tespit etmektir. Betimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı bu araştırmada eser incelemesi yapılmış, elde edilen veriler tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Joaquín Rodrigo, Sonat, Piyano sonatı, Piyano eğitimi, Neo-klasik

Sorumlu Yazar: Tuğba Çağlak Eker, Arş. Gör., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Türkiye, tugbacaglak@windowslive.com, 0000-0003-1062-4645
Nezihe Şentürk, Prof., Gazi Üniversitesi, Türkiye, nezihesenturk@gmail.com , 0000-0002-9117-4764

Atıf için: *Çağlak Eker, T. ve Şentürk, N. (2018).* Joaquín rodrigo'nun cinco sonatas de castilla piyano sonatlarının form, armonik, teknik ve müzikal açılardan benzer ve farklı yönlerinin incelenmesi, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2292-2305.

Giriş

Yirminci yüzyıl müziği, tarihsel süreç içerisindeki gelişimi ile ele alındığında birçok yeniliğin, yenilikle beraber eskiye de dönüşün yaşandığı, içerisinde birçok akımın yer aldığı, modernizmi simgeleyen bir dönem olarak nitelendirilmektedir. "*Yirminci yüzyılın, müzik tarihinin en canlı çağı olarak saptanmış olması gerekir. İleriye dönük büyük atılımların yanında beklenmedik gerici tutumların da yer aldığı çelişkili yirminci yüzyıl özellikle devrimci aşamalarıyla değerlendirilmelidir*"(Mimaroğlu, 2006, s.119).

Yirminci yüzyıl, müzikte yalnızca yenilikçi düşüncelerin yer almadığı, eskiye dönüşün de görüldüğü bir dönem olarak kendini göstermektedir. Müzikal ögelerde yaşanan büyük dönüşümlerin yanında bir taraftan da eski formlara yönelim yaşandığı bilinmektedir. Neo-klasik olarak adlandırılan bu yirminci yüzyıl akımında, tonal ve atonal melodik yapılar barok dönemde kendini gösteren biçimlerle birleştirilerek kullanılmıştır. Max Reger'in '*Concerto in the Old Style*'(1912) adlı eseriyle başladığı bilinen neo-klasik akım, yirminci yüzyılın ortalarına doğru etkinliğini yitirmiştir. Müzikte neo-klasik teriminin 1922 yılında besteci Ferruccio Busoni tarafından ifade edildiği bilinmektedir. Bu akımın en önemli öncüsünün ise Paul Hindemith olduğu söylenebilir. Yeni klasikçilik, "Aslında, varsayımlarının birçoğunu geleneksel kaynaklardan alan ve o zamanki mevcut fikirler ile değiştiren ideolojik bir yapıydı" (William, 1969, s.52). Max Reger, Igor Stravinsky, Paul Hindemith, Sergei Prokofiev, Bela Bartók gibi bestecilerin eserlerinin bulunduğu neo-klasik akımının önemli isimlerinin biri de İspanyol besteci ve piyanist Joaquín Rodrigo'dur (1901-1999). Joaquín Rodrigo Vidre, Valensiya'nın Sagunto (Saguntum) kasabasında, müzisyenlerin azizi olarak bilinen Saint Cecilia günü 22 Kasım 1901'de dünyaya gelmiştir. Henüz üç yaşında iken, Sagunto'da pek çok çocuğun ölümü ile sonuçlanan difteri salgını Rodrigo'nun da görme yetisini kaybetmesine neden olmuştur.

Müzik, Rodrigo'nun küçük yaştan itibaren hayatının içinde ve merkezinde olmuştur. Çok küçük yaştan itibaren, çok yakın olduğu kız kardeşi Juana sayesinde şarkı söylemeye ve piyano çalmaya eğilim göstermiştir (Vaya Pla, 1977, aktaran Guil, 2014, s.57). "Ayrıca keman eğitimi almış olmasına rağmen onun birincil çalgısı kendi kendine öğrettiği piyano olmuştur" (Vaya Pla, 1977, aktaran Jones, 2001, s.17).

Bestecilerin on yedinci ve on sekizinci yüzyılın üsluplarını kullandıkları bir yirminci yüzyıl akımı olan neo-klasik akım genellikle Stravinsky'nin müziği ile ilişkilendirilmektedir. Sanat ve edebiyat için bu dönemde önemli merkez haline gelen Paris'te "Fransız besteciler Alman ektisinden uzaklaşma çabasıyla Ortaçağ, Rönesans, Barok ve Klasik dönemdeki önemli bestecilerden etkilenmeden alternatif stillere yönelmiştir" (Minor, 2004, s.6).

Fransa'daki neo-klasik hareket, zengin bir müzik kültürüne sahip olan İspanya'daki bestecileri de etkilemiş ve İspanya'nın gerilemesine tepki niteliğinde entelektüel bir hareket olarak

ortaya çıkan, yazar ve şairlerden oluşan *Generacion del '98* (98 Kuşağı)'in müzikteki yansıması, bestecilerin yeni bir kompozisyon stili oluşturmasına yol açmıştır. 98 kuşağı bestecileri olarak anılan Manuel de Falla (1876-1946), Joaquin Turina (1882-1949), Conrado del Campo (1878-1953), Julio Gómez (1886-1973), Jesús Guridi (1886-1961) ve Oscar Espla (1886-1976)'nın "çözüm önerileri endüstrileşmiş, medeni Batı Avrupa ülkelerini örnek almakla, en çok Kastilya bölgesinde bulunduğu iddia edilen İspanya'ya ait manevi değerleri korumak ve teşvik etmek arasında değişiklik göstermiştir" (Chase, 1941, aktaran Rodríguez, 2017; s.22). İspanyol müziğinin folklorik unsurlarını eserlerine yansıtan Isaac Albeniz (1860-1909) ve Enrique Granados (1867-1916) bestecilerden oluşan bu grubun öncüsü olarak kabul edilmektedir.

İspanyol halk müziği elementlerini neo-klasik yaklaşımla biçimlendiren 98 Kuşağı bestecileri *casticismo* olarak adlandırılan stilin müzikteki yansımasını oluşturmuşlardır. "İspanyol Kraliyet Akademisi sözlüğü casticismo'yu eski geleneksel adet, usul ve görgülere olan aşk olarak tanımlamaktadır. Dilde yabancı kelime veya ifadeleri karıştırmadan saf lisan kullanımını belirtmektedir. Müzikte ise geleneksel otantik değerlere ve etnik kökenlere geri dönüş anlamına gelmektedir" (Marco, 1993, s.33).

Neo-klasizmi kendi kültürlerine uyarlayarak casticismo akımını yaratan ve sürdüren 98 Kuşağı bestecileri, kendilerinden sonra gelen kuşağı etkileyerek, *Generacion del '27* (27 Kuşağı) isimli bir grubun oluşmasına yol açmıştır. 1920'li yıllarda kendini gösteren bu grubun bir üyesi de Joaquín Rodrigo olmuştur. "Rodrigo, Fransız neo-klasisizminden ve casticismo'dan çok etkilenmiş ve uzun yaşamı boyunca 'neocasticismo' adındaki yeni bir müzikal akımın da kurucusu olmuştur". (Küçümen, 2009:9) "Joaquín Rodrigo ve onun jenerasyonun estetiği, 'eski müziğin tadı' ve Valensiya'lı bestecinin 'neocasticismo' olarak tanımladığı durumun bir birleşimi olarak tanımlanabilir" (Guil, 2014, s.99).

Rodrigo milliyetçi duygularının yansıması olarak İspanyol müziği elementleri ile modern besteleme tekniklerini kullanarak bestelediği eserleri ile neocasticismo stilinin temsilcisi olmuştur. "Birçok besteci bu stilde eser üretmiştir. Ancak bu dönem, tüm avantajları ve dezavantajları ile etkisi kapsamlı ve oldukça uzun bir süredir devam eden olağanüstü bir figürün hakimiyeti altındaydı: Joaquín Rodrigo" (Marco, 1933, s.130).

Besteci kimliği ile değerlendirildiğinde özgün ve üretken olarak kabul edilen Rodrigo, farklı formlarda çok sayıda eser bestelemiştir. Orkestra için 11; oda orkestrası için 2; yaylı çalgılar orkestrası için 3; nefesli çalgılar orkestrası için 5; telli çalgılar orkestrası için 1; piyano ve orkestra için 2; keman ve orkestra için 2; viyolonsel ve orkestra için 2; arp ve orkestra için 3; gitar ve orkestra için 6; flüt ve orkestra için 3; piyano için 21; dört el piyano için 4; iki piyano için 1; klavsen için 1; gitar için 24; keman için 1; viyolonsel için 1; arp için 1; bandoneon için 1; şan ve orkestra için 14; solist, koro ve

orkestra için 5; koro ve orkestra için 1; şan ve çalgı topluluğu için 3; koro için 6; şan ve piyano için 38; şan ve piyano veya flüt için 3; şan ve gitar için 6; iki gitar için 3; keman ve piyano için 4; viyolonsel ve piyano için 2; flüt ve piyano için 1; flüt ve gitar için 1; flüt veya keman ve gitar için 2; armonika ve piyano için 1; kuartet için 1; zarzuela için 1; operet için 1; bale için 3; sahne için 9; film müziği için 4 eseri bulunmaktadır (Catalogo, 2017).

Piyano Eserleri

Joaquín Rodrigo yaşamı boyunca, gerek performanslarında gerek besteleme süreçlerinde piyanoyu yoğun olarak kullanmıştır. Piyano eserleri incelendiğinde piyanistik stillerin kullanımı bakımından ne kadar zengin yapıda eserler oldukları görülmektedir. "Temel bir müzik dili Rodrigo'nun bütün piyano eserlerini birleştirse de içeriğin zenginliği, uzunluğu ve belirli stilistik seçimleri, esnek ve çeşitli bir müzikal ifadeyi sağlamıştır"(Jones, 2001, s.44).

Rodrigo'nun eser kataloğu incelendiğinde klavyeli çalgılar ile ilgili olarak, piyano ve orkestra; piyano; dört el piyano; iki piyano ve klavsen için eser yazdığı görülmektedir (Catalogo, 2017). Piyano ve orkestra eserleri: Concierto heroico (1933-42), Concierto para piano y orquesta (1995); piyano eserleri: Suite para piano (1923), Deux berceuses (1923-28), Canción y danza (1925), Zarabanda lejana (1926), Preludio al gallo mañanero (1926-29), Pastoral (1926), Bagatela (1926), Air de ballet sur le nom d'une jeune fille (1929), Serenata Española (1931), Sonada de adiós (1935), Cuatro piezas para piano (1938), Cinco piezas del siglo XVI (1938), Tres danzas de España (1941), À l'ombre de Torre Bermeja (1945), Cuatro estampas andaluzas (1946-52), El álbum de Cecilia (1948), Sonatas de Castilla (con Toccata a modo de pregón) (1950-1951), Aranjues, ma pensée (1968), Danza de la amapola (1972), Tres evocaciones (1981), Preludio de añoranza (1987); dört el piyano eserleri: Junglares (1923), Gran marcha de los subsecretarios (1941), Atardecer (1975), Sonatina para dos muñecas (1977); iki piyano için eser: Cinco piezas infantiles (1928); klavsen için eser: Preludio y ritornello (1979).

Yaşamı süresince çok sayıda eser üreten Joaquín Rodrigo, tanınmış gitar eserlerinin yanında, piyano için yazmış olduğu eserlerle de dikkat çekmektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde Joaquín Rodrigo'nun, piyano eğitiminde önemli bir yere sahip olduğu düşünülen piyano eserlerinin yeterince tanınmadığı söylenebilir. Buradan yola çıkılarak araştırmanın problem cümlesi:

"Joaquín Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* Piyano Sonatlarının Form, Armonik, Teknik ve Müzikal Açılardan Benzer ve Farklı Yönleri Nelerdir?" olarak belirlenmiştir. Çalışmada araştırmanın problem cümlesi kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Joaquín Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* piyano sonatlarının form açısından benzer ve farklı yönleri nelerdir?

2. Joaquín Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* piyano sonatlarının armoni açısından benzer ve farklı yönleri nelerdir?

3. Joaquín Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* piyano sonatlarının müzikal açıdan benzer ve farklı yönleri nelerdir?

4. Joaquín Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* piyano sonatlarının teknik açıdan benzer ve farklı yönleri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde, araştırmada izlenen yöntem, yöntemin genel niteliği, araştırmanın modeline ilişkin açıklamalar, çalışma eserleri, verilerin toplanmasına, toplanan verilerin çözümlenmesine ve yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilecektir.

Çalışmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına örnektir. "Durum çalışması, olayların/durumların içerisindeki dinamikleri anlamaya odaklanan bir araştırma stratejisidir" (Eisenhardt, 1989, s.534). Betimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı bu araştırmada Joaquín Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* piyano sonatları incelenerek form, armonik, teknik ve müzikal açılardan benzer ve farklı yönleri tespit edilmiştir.

Çalışma Eserleri

Araştırmanın çalışma eserleri olan *Cinco Sonatas de Castilla*, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden, amaçsal örnekleme yaklaşımı ile seçilmiştir. "Amaçsal örnekleme (purposive/purposeful sampling), çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların (information-rich cases) seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır" (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014, s.90).

Joaquín Rodrigo'nun neo-klasizm akımı ile milliyetçi düşünceleri ve 20. yüzyıl kompozisyonal stilinin birleşiminin bir örneği olan bu piyano sonatları bir toccata ve beş sonattan oluşmaktadır. Form yapısının farklı olması sebebiyle Toccata bölümü araştırma dışı bırakılmış ve beş sonat çalışma grubunu oluşturmuştur: i. Sonata, ii. Sonata en Fa sostenido menor, iii. Sonata en Re, iv. Sonata como un tiento, v. Sonata en La.

Verilerin Analizi

Joaquín Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* eserinde yer alan beş sonat form, armoni, teknik ve müzikal olmak üzere dört boyutta ele alınmıştır. Eserlerin incelenerek form, armoni, teknik ve

müzikal boyutlarda benzer ve farklı yönlerinin saptanmasında nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde Joaquín Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* piyano sonatlarına ilişkin bilgilere ve sonatların form, armonik, teknik ve müzikal açılardan benzer ve farklı yönlerine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Cinco Sonatas de Castilla

1950-1951 yıllarında bestenen *Cinco Sonatas de Castilla* (Beş Kastilya Sonatı)'nın prömiyeri, 18 Kasım 1951'de Madrid'deki San Fernando Güzel Sanatlar Kraliyet Akademisi üyesi olarak yemin töreninde Rodrigo'nun kendisi tarafından çalınarak gerçekleştirilmiştir. Eserin Rodrigo'nun farklı stillerini içeren bir örnek niteliğinde olduğu söylenebilir. Her sonat müzikal ve ritmik bağlamda birbirinden farklı niteliklere sahip olmasının yanında, eserlerin piyanistik yazımının da temalar kadar çeşitli olduğu görülmektedir.

Eser altı bölümden oluşmaktadır. *Cinco Sonatas de Castilla* esere hazırlayıcı bir uvertürle başlamaktadır. *Toccata a modo de pregón* bir bildiri, ilan türünde toccata olarak ifade edilen bu bölüm sonatlara hazırlık niteliğinde sert bir karakterde olup, eserde bestecinin *Preludio al gallo mañanero* eserine benzer stilde disonans sesler kullanılmıştır. Rodrigo bu Toccata'yı Federico García Sanchiz'e ithaf etmiştir. Federico García Sanchiz (1886-1964) bir yazar, gazeteci, profesör, İspanyol bir gezgin ve İspanyol Kraliyet Akademisi üyesidir. Ayrıca Sanchiz, Kraliyet Dil Akademisi üyesi olmasının yanı sıra Valensiya Güzel Sanatlar Akademisi üyesidir.

I Sonata (Fa Diyez Minör Piyano Sonatı). *Cinco Sonatas de Castilla*'nın ilk sonatı olan Fa Diyez Minör Piyano Sonatı'nın hareketli yapısının yanında melankolik bir karaktere sahip olduğu söylenebilir. Sonat klasik çağ sonat formunda yazılmıştır. Eser, "konservatuarda profesör olan ve Manuel de Falla'nın Nights in the Gardens of Spain eserinin prömiyerini yapanmış olan seçkin piyanist José Cubiles'e ithaf edilmiştir" (Gallego, 2003, s.208).

II Sonata en Fa Sostenido Menor (Fa Diyez Minör Piyano Sonatı). İlk sonatla aynı tonalitede yazılmış olan iki numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı, form ve müzikal yapısı gereği ilk sonattan oldukça farklıdır. Oldukça ağır bir tempoda olan bu sonat ilk temanın geliştirilmesi sonucu ortaya çıkan beş bölümden oluşmuş, şarkı formunda yazılmıştır. Rodrigo bu eseri Franco rejimi döneminde Güzel Sanatlar Bakanlığı'na danışmanlık yapan Antonio Iglesias'a ithaf etmiştir (Fairclough, 2016, s.188).

III Sonata en Re (Re Majör Piyano Sonatı). Üç numaralı Re Majör Piyano Sonatı, iki temanın sergilenişi ve gelişme bölümünde bu iki temanın işlenişinin ardından serginin tekrarı bölümünden oluşan bir sonat allegrosu yapısındadır. Sonatın karakteri oldukça hareketli ve renklidir. Rogrido bu sonatı İspanya'nın Aragon Özerk Bölgesi'nin Zaragoza ilinden olan ünlü piyanist Luis Galve (1908-1995)'ye ithaf etmiştir.

IV Sonata, como un Tiento (Si Minör Piyano Sonatı). Dört numaralı Si Minör Piyano Sonatı incelenirken sonatın ismindeki *como un Tiento,* yani *Tiento gibi* ifadesi dikkat çekmektedir. Vihuelistler arasında bu terimi ilk kez Portekizce'de çoğul biçimde *tentos* olarak kullanan Luis Milan'a göre tiento bir fantasia ile aynı karakteristik özelliğe sahip, doğaçlama tınlayan bir eser anlamına gelmektedir (Koonce, 2008, s.26). 15. Yüzyılda İspanya'da vihuela için bestelenirken 16. yüzyılın sonlarına doğru daha çok org için bestelenen bir tür olmuştur. Rodrigo'nun Si Minör Sonatı'nda da olduğu gibi 20. yüzyıl müziğinde *tiento* ismiyle eserler karşımıza çıkmaktadır.

Şarkı formunda yazılmış olan bu sonat sakin bir yapıda olup iki tema ve tekrarlarından oluşmaktadır. Rodrigo bu sonatını, Barselona'nın Mataro ilçesinde doğan, Katalan kültürü ile yaşamını ve müzikal kariyerini sürdürerek Granados'un öğrencisi olan ve İngiliz bir aileden gelen piyanist Frank Marshall'a adamıştır.

V Sonata en La (La Majör Piyano Sonatı). *Cinco Sonatas de Castilla*'nın son sonatı olan La Majör Piyano Sonatı sonat allegro formunda olup hareketli ve görkemli bir yapıya sahiptir. Ana tema ve yan temanın karakteristik yapısındaki zıtlık ile sonat formunun 18. yüzyıldaki biçimini yansıtmaktadır. "Sonat saygın bir kapanışla, ancak 'neo-cartisismo çeşnili' içeriği ile 19, 18. yüzyıl iklimindeki form yapısına geri dönmüştür" (Gallego, 2003, s.209).

Rodrigo bu sonatını erken yaşta konser kariyerine başlayarak büyük ün kazanmış Zaragoza'lı İspanyol piyanist Pilar Bayona López de Ansó'ya adamıştır. Ayrıca Rodrigo "Danzas de España" isimli eserini de Pilar Bayona'ya ithaf etmiştir.

Joaquín Rodrigo'nun Piyano Sonatlarının Benzer ve Farklı Yönlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* piyano sonatlarının birbirleri ile karşılaştırıldıklarında ortaya çıkan benzer ve farklı yönleri ele alınmıştır. Sonatlar kendi içlerinde form, armonik, teknik ve müzikal olmak üzere dört ayrı nitelikte değerlendirilmiştir.

Rodrigo'nun Piyano Sonatlarının Form Açısından Benzer ve Farklı Yönlerine İlişkin Bulgular

Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* piyano sonatlarının form yapıları incelendiğinde, ilk sonat Fa Diyez Minör Piyano Sonatı, üç numaralı sonat Re Majör Piyano Sonatı ve beş numaralı sonat

olan La Majör Piyano Sonatı'nın benzer yapıda oldukları görülmektedir. Üç sonat da sergi, gelişme ve serginin tekrarı bölümleri ile klasik dönem sonat allegrosu formuna uygun yapıdadır.

Tablo 1. *Sonat Allegrosu Formunda Olan Sonatların Form Yapılarına İlişkin Bulgular*

	Sergi				Gelişme	Serginin Tekrarı			
Fa Diyez Minör Piyano Sonatı	A	B	C	Codetta :	-	A^1	B^1	C^1	$Codetta^1$
Re Majör Piyano Sonatı	A		B		-	A^1		B^1	
La Majör Piyano Sonatı	A	B	A^1	C :	-	C^1			

Tabloda görüldüğü üzere bir numaralı sonat olan Fa Diyez Minör Piyano Sonatı ile üç numaralı sonat olan Re Majör Piyano Sonatı'nda serginin tekrarı bölümünde sergi bölümünde yer alan dönemlerin tekrarı yapılmıştır. Üç numaralı sonatta ise sonat allegrosu formunda yazılmış olan diğer iki sonattan farklı olarak, serginin tekrarı bölümünde sergi bölümün C bölmesi tekrar edilmiştir. Ayrıca klasik sonat allegrosu formunda görülen codetta/coda kullanımı yalnızca Fa Diyez Minör Piyano Sonatı'nda görülmektedir. Re Majör Piyano Sonatı ile La Majör Piyano Sonatı sonat allegrosu formunda olmasına rağmen codetta bölümünün kullanılmaması farklılık yaratmıştır.

İki numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı ve dört numaralı Si Minör Piyano Sonatı ise şarkı formuna uygun yapıları ile diğer üç sonattan ayrışmaktadır. İki numaralı Fa Diyez Minör Sonatı'nın form şeması A B A^1 B^1 A^{11}; dört numaralı Si Minör Piyano Sonatı'nın A B B^1 $A^{1'}$dür. Bu iki sonat şarkı formunda olmaları açısından diğer üç sonatla farklılık; şarkı formu içerisinde iki dönem ve bunların tekrarını içeren yapılarından dolayı benzerlik göstermektedir.

Rodrigo'nun Piyano Sonatlarının Armonik Açıdan Benzer ve Farklı Yönlerine İlişkin Bulgular

Sonatların armonik yapılarının incelenmesi doğrultusunda elde edilen bulgular ışığında, armonik unsurların eserlerin form yapısına olan etkisi ile de sonat formunda yazılan sonatlar ve şarkı formunda yazılan sonatların armonik yapılarının farklı olduğu görülmektedir. Sonat formunda yazılmış olan bir numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı, üç numaralı Re Majör Piyano Sonatı ve beş numaralı La Majör Piyano Sonatı'ndan üç ve beş numaralı sonatların form yapılarındaki hareketlerde gerçekleştirilen armonik değişimlerin benzerlik göstermektedir.

Tablo 2. *Sonat allegrosu formunda olan sonatların armonik yapılarına ilişkin bulgular*

	Esas Tema	Yan Tema	Serginin Tekrarı
Re Majör Piyano Sonatı	Re Majör	La Majör	Re Majör
La Majör Piyano Sonatı	La Majör	Mi Majör	La Majör

Tablo'da görüldüğü üzere Re Majör Piyano Sonatı ve La Majör Piyano Sonatı'nda yan tema, sonatlarının ana tonalitelerinin dominant derecelerinde gerçekleştirilmiştir. Serginin tekrarı bölümünde ise Re Majör Piyano Sonatı'nda esas temanın tekrarında; La Majör Piyano Sonatı'nda yan temanın tekrarında yine ana tonaliteye dönülmüştür. Armonik yapıları ile benzer olan bu sonatlardan farklı olarak, diğer sonat allegrosunda yazılmış olan bir numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı'nda yan temada ilgili majöre, esas temanın tekrarında ise dört ölçülük bir re diyez frijyen modunun duyurulması ile ana tonaliteye geçilmiştir.

Şarkı formunda yazılmış olan iki ve dört numaralı sonatın armonik yapıları incelendiğinde ise iki sonatın birbirinden farklı armonik yapıda olduğu tespit edilmiştir. İki numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı genel olarak ana tonalitede sürmüş, yalnızca B^{1} ve A^{II} dönemlerinde fa majöre yönelme yapılmıştır. Si Minör Piyano Sonatı'nda ise re minör, mi minör, la minör ve do minör tonaliteleri ile aşamalı modülasyon yapılarak eser mi majör tonalitesinde son bulmuştur.

Rodrigo'nun Piyano Sonatlarının Teknik Açıdan Benzer ve Farklı Yönlerine İlişkin Bulgular

Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* teknik açıdan incelendiğinde elde edilen bulgular doğrultusunda sonatlarda *legato, staccato, marcato, aksan, arpej, çift ses, süsleme, oktav geçişleri, dizi, oktav ve oktav üstü aralık, akor, portato, martellato, leggiero ve pedal* kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu tekniklerin kullanımlarında sonatlar arasında benzerlik ve farklılıklar görülmektedir.

Tablo 3. *Rodrigo'nun piyano sonatlarında kullanılan tekniklerin ölçü sayılarına ilişkin bulgular*

	1.Fa Diyez Minör Piyano Sonatı	2. Fa Diyez Minör Piyano Sonatı	3. Re Majör Piyano Sonatı	4. Si Minör Piyano Sonatı	5. La Majör Piyano Sonatı
Legato	79	55	93	98	50
Staccato	40	-	60	-	84
Marcato	9	44	18	-	-
Aksan	8	-	6	-	39
Arpej	10	-	-	-	-
Çift Ses	36	54	83	11	56
Süsleme	1	1	4	25	-
Oktav Geçişleri	12	12	46	12	27
Dizi	18	-	11	-	-
Oktav ve oktav üstü aralık	-	32	44	30	59

Akor	-	30	21	4	6
Portato	-	-	73	-	-
Martellato	-	-	-	-	14
Leggiero	-	-	-	-	8
Pedal	-	-	-	-	24

Tabloda yer alan bulgular incelendiğinde sonatlarda yer alan legato, çift ses ve oktav geçişleri kullanımının her sonatta yer alması açısında benzerlik gösterdiği görülmektedir. Ayrıca Fa Diyez Minör Piyano Sonatı, üç numaralı Re Majör Piyano Sonatı ve beş numaralı La Majör Piyano Sonatı staccato ve aksan tekniklerinin kullanılması bakımından benzer niteliktedir.

Marcato tekniği ise ilk üç sonatta yer alırken dört ve beş numaralı sonatlarda kullanılmamıştır. Bir numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı arpej tekniğinin kullanıldığı tek sonat olarak diğer sonatlardan farklılık göstermektedir. Süslemeler ise beş numaralı La Majör Piyano Sonatı hariç dört sonatta da kullanılmıştır.

Bir numaralı ve üç numaralı sonat ise dizi kullanımlarının yer aldığı sonatlar olarak diğer sonatlardan farklılık göstermektedir. Bir numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı hariç diğer dört sonatın oktav ve oktav üstü aralıklar ile akor kullanımı açısından benzer yapıda oldukları tespit edilmiştir.

Üç numaralı Re Majör Piyano Sonatı portato tekniğinin yer aldığı tek sonat olarak farklılık göstermektedir. Ayrıca martellato, leggiero ve pedal kullanımı yalnızca beş numaralı La Majör Piyano Sonatı'nda görülmektedir.

Tekniklerin kullanımları incelendiğinde üç numaralı Re Majör Piyano Sonatı'nda 11 farklı tekniğin yer aldığı, dört numaralı Si Minör Piyano Sonatı'nda ise altı farklı teknik kullanıldığı, sayısal oranda bakıldığında tekniklerin kullanım sıklığı açısından farklı oldukları görülmektedir. İki numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı'nın yedi adet teknik kullanımı bakımından Si Minör Piyano Sonatı ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Ayrıca bir numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı'nda dokuz ve beş numaralı La Majör Piyano Sonatı'nda on adet teknik kullanılmış olması da sayısal anlamda benzer nitelikte olduklarını göstermektedir.

Rodrigo'nun Piyano Sonatlarının Müzikal Açıdan Benzer ve Farklı Yönlerine İlişkin Bulgular

Sonatların müzikal açıdan incelenmeleri doğrultusunda ritmik yapılarına bakıldığında bir numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı, üç numaralı Re Majör Piyano Sonatı ve beş numaralı La Majör Piyano Sonatı'nın canlı; iki numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı ve dört numaralı Si Minör Piyano Sonatı'nın ağır tempoları ile benzer yapıda oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 4 . *Rodrigo'nun piyano sonatlarının ritmik yapılarına ilişkin bulgular*

1. Fa Diyez Minör Piyano Sonatı	6/8 Allegro Moderato
2. Fa Diyez Minör Piyano Sonatı	4/2 Quasi Largo
3. Re Majör Piyano Sonatı	3/4 Allegro Moderato
4. Si Minör Piyano Sonatı	3/4 Andante
5. La Majör Piyano Sonatı	3/4 ; 2/4 Allegro Molto Ritmico

Tablo'da görüldüğü üzere bir numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı ve üç numaralı Re Majör Piyano Sonatı'nın Allegro Moderato, beş numaralı La Majör Piyano Sonatı'nın ise Allegro Molto Ritmico olarak ifade edilmiş olması bu sonatların benzer nitelikte, canlı bir karaktere sahip olduğunu göstermektedir. İki numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı'nın Quasi Largo ve dört numaralı Si Minör Piyano Sonatı'nın Andante yapısı ile diğer sonatlardan oldukça farklı yapıda oldukları görülmektedir.

Ölçü sayılarına bakıldığında ise, 6/8'lik bir numaralı sonat ve 4/2'lik ikinci sonat diğer sonatlardan farklı bir yapıda iken, 3/4'lük ölçü sayısına sahip üç numaralı, dört numaralı ve beş numaralı sonatlar benzerlik göstermektedir. Beşinci sonatın 3/4'lük ölçü sayısı kullanımı ile diğer iki sonatla benzerlik göstermesinin yanında ritmik geçki ile 2/4'lük ölçü sayısının da kullanılmış olması bu sonatın diğer sonatlardan farklı bir yapıda olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. *Rodrigo'nun piyano sonatlarında kullanılan müzikal ifadelerin ölçü sayılarına ilişkin bulgular*

	1.Fa Diyez Minör Piyano Sonatı	2. Fa Diyez Minör Piyano Sonatı	3. Re Majör Piyano Sonatı	4. Si Minör Piyano Sonatı	5. La Majör Piyano Sonatı
Piano (p)	14	15	7	12	23
Pianissimo (pp)	13	19	2	10	22
Pianississimo (ppp)	-	2	-	1	-
Mezzopiano (mp)	-	4	7	-	15
Mezzoforte (mf)	17	-	7	25	24
Forte (f)	22	1	45	4	17
Fortissimo (ff)	2	5	35	-	33
Fortississimo (fff)	-	-	-	-	4
Crescendo (cresc.)	8	8	18	22	12
Decrescendo (decresc.)	5	4	17	15	2
Diminuendo (dim.)	3	1	-	8	1

Tabloda sonatlarda kullanılan müzikal ifadelerin ölçü sayı bakımından kullanılma sıklıkları yer almaktadır. Buradan hareketle piano, pianissimo, forte, crescendo ve decrescendo ifadelerinin beş sonatta da kullanılmış olması, sonatların bu ifadelerin kullanımı yönünden benzer nitelikte olduklarını göstermektedir.

Tempo açısından da diğer sonatlar ile karşılaştırıldığında daha benzer nitelikte olan iki numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı ile dört numaralı Si Minör Piyano Sonatı pianissisimo müzikal ifadesinin kullanımıyla da sakin yapıları bakımından benzerlik göstermektedir.

Mezzopiano ifadesi iki, üç ve beş numaralı sonatta; mezzoforte ifadesi bir, üç, dört ve beş numaralı sonatta kullanılmıştır. Sakin bir yapıda olan dört numaralı Si Minör Piyano Sonatı'nda fortissimo ifadesinin bulunmaması onu diğer sonatlardan farklı kılmaktadır. İki numaralı sonat tempo gereği sakin bir yapıda olmasına rağmen müzikal anlamda iniş çıkışlı olup, dört numaralı sonatın aksine bünyesinde fortissimo olarak ifade edilen beş ölçü barındırmaktadır.

Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla*'nın son sonatı olan La Majör Piyano sonatı ise görkemli, enerjik yapısını yansıtmaya yardımcı olan fortissisimo ifadesi ile diğer sonlardan ayrışmaktadır. Ayrıca bu sonat *Cinco Sonatas de Castilla* içerisinde *martellato, leggiero* ve *cantabile* ifadelerinin kullanıldığı tek sonat olma özelliğini taşımaktadır.

Dört numaralı Si Minör Piyano Sonatı'nın müzikal yapısına bakıldığında ise diğer sonatlardan farklı olarak, dönem sonlarında *ritardando* , *rallentando* ve *puandorg* kullanıldığı, yeni cümlelerin başlangıcının *a tempo* ile ifade edildiği görülmektedir. İki numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı ile üç numaralı Re Majör Piyano Sonatı ise sol elde yürüyen ezgiye dikkat çekmek adına kullanılan *marcato il basso* ifadesi ile benzerlik taşımaktadır.

Sonuç

Araştırmada Joaquín Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* eserinde yer alan beş sonatın form, armonik, teknik ve müzikal boyutlarda incelenmesi sonucu elde edilen veriler doğrultusunda benzer ve farklı yönleri tespit edilmiştir. Eserlerin form yapıları incelendiğinde 1 numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı, 3 numaralı Re Majör Piyano Sonatı ve 5 numaralı La Majör Piyano Sonatı'nın sergi, gelişme ve serginin tekrarı bölümleri ile klasik çağ sonat formu ile özdeşerek birbirleri ile benzer yapıda oldukları; 2 numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı ve 4 numaralı Si Minör Piyano Sonatı'nın sonat formundan farklı olarak şarkı formunda yazılmış olması ile farklı yapıda oldukları görülmüştür.

Çalışmanın ikinci boyutunda beş sonatın armonik yapılarına ilişkin incelemeler sonucunda, form yapısı bakımından da benzerlik gösteren 3 numaralı Re Majör Piyano Sonatı ve 5 numaralı La

Majör Piyano Sonatı'nın armonik yapılarının benzer olduğu görülmüştür. Diğer sonatların ise armonik anlamda birbirlerinden farklı yapılarda oldukları tespit edilmiştir.

Çalışmanın üçüncü boyutunda teknik özelliklerin incelenmesi sonucu sonatlarda legato, staccato, marcato, aksan, arpej, çift ses, süsleme, oktav geçişleri, dizi, oktav ve oktav üstü aralık, akor, portato, martellato, leggiero ve pedal kullanıldığı görülmüştür. Sonatların legato, çift ses, ve oktav geçişleri tekniklerinin kullanımında benzerlik; arpej, martellato, leggiero ve pedal kullanımında farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Araştırmanın son boyutu olan müzikal özellikler incelendiğinde ritmik yapıları doğrultusunda 1 numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı, 3 numaralı Re Majör Piyano Sonatı ve 5 numaralı La Majör Piyano Sonatı'nın canlı tempoları ile benzer yapıda oldukları görülmüştür. 2 numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı ve 4 numaralı Si Minör Piyano Sonatı ise ağır tempoları ile diğer sonatlarla farklı, birbirleri ile benzer yapıdadır. Eserlerde kullanılan müzikal ifadelerin, dinamiklerin incelenmesi sonucunda eserlerin piano, pianissimo, forte, crescendo ve decrescendo ifadelerinin kullanımı ile benzer; fortissisimo ifadesinin kullanımı ile farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak *Cinco Sonatas de Castilla* eserinde yer alan beş piyano sonatından 1 numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı, 3 numaralı Re Majör Piyano Sonatı ve 5 numaralı La Majör Piyano Sonatı'nın canlı tempoda ve görkemli nitelikte olmalarından dolayı form ve müzikal bağlamda benzer oldukları görülmektedir. 2 numaralı Fa Diyez Minör Piyano Sonatı ve 4 numaralı Si Minör Piyano Sonatı'nın ise ağır tempoları ve sakin yapıları sebebiyle birbirleri ile benzer; diğer sonatlar ile farklı nitelikte olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında Joaquín Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* eserinde yer alan beş piyano sonatının form, armonik, teknik ve müzikal bağlamda benzer ve farklı yönlerinin incelenmesi sonucunda, bestecinin kullandığı zengin piyanistik stilleri İspanyol müziği elementleri ile sentezleyerek eski müzikal dönemlere ait bir form yapısında sunduğu görülmektedir. Bu bağlamda neo-klasik akıma olan yaklaşımı bu eserlerinde form olarak sonat formunun seçilmiş olması ile görülmektedir. Ayrıca eserlerinde kullandığı müzikal elementler ve özellikle 4 numaralı sonatta kullandığı *tiento* ifadesi ile de Rodrigo'nun *Cinco Sonatas de Castilla* eserinde neocasticismo stilini yansıttığı söylenebilir.

Kaynakça

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Pegem.

Catalogo, Joaquín Rodrigo (2017). Ediciones Joaquín Rodrigo, Madrid. 18.09.2018 tarihinde

https://www.joaquin-rodrigo.com/files/Catalogo2007.pdf sayfasından erişilmiştir.

Eisenhardt, K.M. (1989). Building theories from case study research academy of management. *The Academy of Management Review,* 14(4), 534.

Fairclough, P. (Ed) (2016). *Twentieth-Century music and politics: essays in memory of Neil Edmunds*. (2nd Ed.) New York: Routledge Taylor&Francis Group.

Gallego, A. (2003). *El arte de Joaquin Rodrigo.* Madrid: Iberautor Promociones Culturales.

Guil, D. M. (2014). *La canción con piano de Joaquín Rodrigo. Un estudio poético-musical y psicoeducativo*, Ph. Thesis, Universidad de Córdoba Facultad de Ciencias de la Educación Departamento de Psicología, Cordoba.

Jones, D. K. (2001). *The piano works of Joaquin Rodrigo: an evaluation of social influences and compositional style*. Doctor of Musical Arts with a Major in Music, The University of Arizona.

Koonce, F.W. (2008). *The renaissance vihulea & guitar in sixteenth-century Spain.* USA: Mel Bay Publications.

Küçümen, F. C. (2009). *Joaquin Rodrigo "Fantasia Para un Gentilhombre" ve kaynağı olan Gaspar Sanz'ın altı gitar eserinin karşılaştırılması.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.

Marco, T. (1993). *Spanish music in the twentieth century.* USA: Harvard Univesity Press.

Mimaroğlu, İ. (2006). *Müzik tarihi*. (10. Basım). İstanbul: Varlık Yayınları.

Minor, J.L. (2004). *"Were they truly neoclassic?" A study of French neoclassicism through selected clarinet sonatas by "Les Six" composers: Arthur Honegger, Germaine Tailleferre, Darius Milhaud and Francis Poulenc.* Ph. Thesis. Division of Research and Advanced Studies of the University of Cincinnati, USA.

Rodríguez, E. M. (2017). *Music criticism and music critics in early Francoist Spain.* USA: Oxford University Press.

William, J. (1969). What was neo-classicism? *Journal of British Studies,* 9(1), 49-70.